

V.

PÁL APOSTOL, aki azelőtt **SAUL** volt, nem tartozik a tizenkét apostol közé. Benjámintörzséből származott, a judeai Giskala várában született, miután ezt a rómaiak elfoglalták, szüleivel a kilikiai Tarszoszba kivándoroltak. Innen küldték őt Jeruzsálembe a törvény tanulmányozására Gamáielhez, az igen nagytudású férfiúhoz, akiről Lukács is megemlékezik. István vértanú kivégzése után, a templom főpapja levelet adott neki, hogy elmenvén Damaszkuszba, ott a Krisztusban hívőket üldözze, de kinyilatkoztatás folytán megtért a hitre, ahogy ezt az Apostolok Cselekedeteiben megírták; így lett az üldözöből választott edénnyé. Prédikációi nyomán elsőnek Sergius Paulus, Ciprus prokonzulja lett hívővé, és annak következtében, hogy alávetette magát Krisztus hitének, a Pál nevet kapta és a maga mellé vett Barnabással sok várost bejárt, majd visszatért Jeruzsálembe, ahol Péter, Jakab és János által a „nemzetek apostolául” rendeltetett. Mivel az Apostolok Cselekedetei elég részletesen ír megteréséről, inkább azokat mondom el, ami az Úr szenvedése után huszonöt esztendővel történtek, vagyis Néro császár uralkodásának második esztendejében, a Félix utáni judeai helytartó, Festus idejében, mikor őt bilincsekben vitték Rómába, és ott mintegy két esztendőn át, házi őrizetében idején a zsidókkal Krisztus eljöveteléről szinte mindennap vitába szállt. Tudnunk kell róla azt is, hogy első felmentésekor Néro uralma nem volt erős még, és nem is művelt még olyan borzalmakat, ahogyan azt a történetleírások elbeszélnek; – mindenesetre azután, hogy Néro szabadon bocsájtotta őt, Krisztus evangéliumát a nyugati részekben is hirdette, de erről ő maga is említést tesz a Timótheushoz írt második levelében, szenvedésének napjaiban, mikor levelét már bilincsekben diktálta: „Az első védekezésemkor senki sem állt mellém, mindannyian cserbenhagytak, ne rovassék fel nekik. Isten azonban mellém állt, megerősített, hogy az igehirdetés általam menjen teljesebbé, hogy meghallja azt minden nemzet, és én megszabaduljak az oroszlán torkából” (vö.: 2. Tim 4,16-17); egészen nyilvánvaló, hogy a kegyetlenkedéseiről hírhedt Nérot mondja ő oroszlánnak. A továbbiakban pedig: „Megszabadított engemet az Úr mindenféle gonosztól, szabaddá tett az ő mennyei országában” (vö.: 2. Tim 4,18) –, ezzel arra utal, hogy a jelenben érzi már vértanúságának közelségét. Ugyanebben a levélben, megtörtén írja: „Engemet immár fölláldoznak, közel van szabadulásom ideje” (vö.: 2. Tim 4,6). Így tehát Néro császár uralkodásának tizennegyedik esztendejében, ugyanazon a napon mint Pétert, őt is kivégezték. Rómában Krisztusért fejét vették, és az Ostiai út mellett temették el az Úr szenvedését követő harminchetedik esztendőben.

Hét egyházhoz mintegy kilenc levelet írt: egyet a rómaiakhoz, a korintusiakhoz kettőt, egyet a filippiekhez, egyet a galatákhoz, egyet az efezusiakhoz, egyet a kolosszeiekhez, és a tesszalónikaiakhoz kettőt; a többi pedig tanítványainak írta: Timótheusnak kettőt, Titusznak egyet és Filemonnak egyet. Az levél pedig, amelyet a „Zsidókhöz írt levélnek” mondanak, nem fogadható el övének stílusa, és kifejezésmódjának a többiekkel való meg nem egyezés miatt. Tertullianus szerint ez Barnabásnak tulajdonítható, mások szerint Lukácsnak vagy Kelemennek, aki ezen idők után lett a római egyház püspöke, aki Pál gondolatait saját szavaival fejezte ki és mondta el; annyi bizonyos, hogy Pál valóban írt a zsidókhöz, de mivel azok irigykedtek reá, a levél kezdetén levő köszöntő sorokban elhagyta az apostol-címet, ő ugyanis zsidó lévén héberül írta igen választékos nyelven, és mindazt amit ő héber nyelven remek stílusban megírt, még szebb nyelvezettel görögre fordította; innen van az, hogy vannak olyanok akik Pál apostol többi levelétől eltérőnek látják ezen levelet.

A laodikeiaknak írt levelét is olvassák, de ezt már mindenki elveti.